

บทคัดย่อ

การศึกษาการเลี้ยงผึ้งเพื่อการผสมเกสรและสร้างรายได้แก่ชุมชนบนพื้นที่สูง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อคัดเลือกพันธุ์ผึ้งที่มีศักยภาพในการเลี้ยงบนพื้นที่สูงสำหรับช่วยผสมเกสรสตรอเบอรี่เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง ในพื้นที่สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลอง โดยใช้พันธุ์ผึ้งสองชนิดในการทดลองคือ ผึ้งพันธุ์ (*Apis mellifera*) ในลังเลี้ยงแบบไต้หวัน และผึ้งโพรง (*Apis cerana*) ที่มีอยู่ในพื้นที่ 2) เพื่อศึกษาเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำผึ้งให้มีคุณภาพ ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง

จากการศึกษาพบว่ากรรมวิธีที่มีผึ้งพันธุ์อยู่ในแปลงเพาะปลูก ทำให้ผลของสตรอเบอรี่มีน้ำหนักเฉลี่ยมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ ($P < 0.05$) และมีรูปร่างลักษณะผ่านเกณฑ์คัดบรรจุตามมาตรฐานโครงการหลวงมากที่สุด และกรรมวิธีที่มีผึ้งโพรงอยู่ในแปลงเพาะปลูกกาแฟจะทำให้ผลกาแฟมีน้ำหนักมากที่สุด มีขนาดใหญ่ที่สุด รวมถึงมีเปอร์เซ็นต์การติดผลมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ ($P < 0.05$) จากการศึกษาเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวน้ำผึ้ง ผึ้งพันธุ์จะใช้ดั่งสลัดน้ำผึ้งและได้ผลผลิตน้ำผึ้งซึ่งมีความชื้นตามมาตรฐาน ส่วนผึ้งโพรงซึ่งยังเลี้ยงในรูปแบบรังโพรงไม้จะกรองน้ำผึ้งโดยแยกหลอดรวงน้ำผึ้งปิดฝากับไม่ปิดฝาก่อน ทำให้ได้น้ำผึ้งที่มีความชื้นต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกรรมวิธีเดิมของเกษตรกร

คำสำคัญ ผึ้ง, ผึ้งพันธุ์, ผึ้งโพรง, การผสมเกสร

Abstract

The objectives of study on beekeeping for pollination and income of the people on highland area were: 1) to select the potential honey bee species for pollinating strawberry to increase fruit yield at Royal Agricultural Ang Khang Station and Highland Development Project Using Royal Project System Mae Salong Station, by introduced Western honey bee (*Apis mellifera*) in Taiwan style of Langstroth box and native Asian honey bee (*Apis cerana*) in traditional log 2) to study the efficient technique to harvest honey at Royal Project Development Centre Pa Miang. The study found the introduced Western honey bee into the field treatment was able to gain a significant higher weight of strawberry ($P < 0.05$). In addition, the study also found the introduced Asian honey bee into the coffee farm treatment made coffee beans had the significant heaviest weight, bigger shape, and most percent of initial fruit set ($P < 0.05$). Moreover, strawberry's shape was passing the post-harvest standard of Royal Project Foundation. According to study of honey harvesting technique, the honey extraction machine was used for harvest honey from Western honey bee. Asian honey bee in the traditional log was extracted honey by divided capped honey cells from uncapped honey cells then, the honey product had lower moisture compared to the traditional technique.

Keyword: Honey bee, Western honey bee, Asian honey bee, pollination